

Naročnina listu  
40 din., četrti l.  
Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-  
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;  
pri večkratnem inseriranju primeren popust.  
Upravištvu sprejema naročnino, inserate  
in reklamacije.

P. v. Izgodninsko društvo  
Maribor  
Koroška c. 10

# Vlaša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini.

»Naša Straža« izhaja v ponedeljek, sredo in  
petek. Uredništvo in upravištvostvo je v Mari-  
boru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se  
more govoriti vsaki dan samo od 11. do  
12. ure. Rokopisi se ne vračajo.  
Nezaprite reklamacije so poštnine proste.  
Telefon interurban št. 113.

83. številka.

MARIBOR, dne 9. septembra 1925.

Letnik I.

## Kam plovemo?

V zadnjem zvezku je »Europäische Revue« zname-  
nite izdaje v Leipzigu »Neuer-Geist-Verlag« je daljše  
razmotrivanje slovitega pisca Guglielmo Ferrero o da-  
našnjem položaju sveta in človeštva.

Svet obvladujeta danes dva občutka: sovraštvo in  
strah. Kontinenti, narodi, države in posamezni sloji se  
sovražijo, ker se drug drugega bojijo. Strah je pa velik,  
ker se vsi med seboj sovražijo. Človeštvo je danes su-  
ženj vseh strahot, ki si jih je samo ustvarilo, da zadosti  
svojemu sovraštvu.

Med Evropo in Ameriko ni nobene ljubezni, Azija  
pa Evropo sovraži. Italijani, Francozi, Angleži, Nemci,  
Slovani, Grki, Turki, Kitajci, Japonci, kristjani, mo-  
hamedanci — vsi se še nikdar niso gledali s tako ne-  
zaupljivimi očmi. Izgleda, da obstoja sedaj, ko imajo vsi  
orožje, med seboj razne pogodbe, s svetovnimi konfe-  
rencami urejeno razmerje itd., med njimi več vzrokov  
sovraštva, kot pri nasprotnikih med vojno.

Vsakemu narodu se zdi, da je postal žrtev sosed-  
nega naroda. Prvič v zgodovini je silna svota zahtev  
in dolgov močnejša kot vse okolnosti, ki že od nekdaj  
razdvajajo človeštvo. Zahteve in dolgovi so danes huj-  
ši, kot vse stare razprtije, kakor ambicije, verski kon-  
flikti, trgovska zavist, razlika običajev in ras itd. Svet  
je postal velikansko trgovinsko sodišče, ko pa nima ne  
sodnikov, ne izvršilnih organov. Narodi, katerim so  
predpisani dolgovi, sovražijo narode, ki veljajo za up-  
nike, oni narodi pa, ki terjajo in dolgujejo, pa sovra-  
žijo dolžnike, ki ne plačajo in upnike, ki zahtevajo  
denar.

Nikdar še ni bilo na svetu toliko denarja, a še ni-  
kdar ni šlo ljudem po svetu tako slabo. Blago te zemlje  
še ni bilo nikdar tako slabo razdeljeno, da bi premožni  
in ubogi obenem trpeli. Imamo narode, ki se v pre-  
obilici zadušijo in narode, ki od lakote umirajo. Eni so  
obupani, ker ne morejo kupovati, drugi pa, ker ne mo-  
rejo prodajati. Ni več države, ki bi si bila v svesti var-  
nosti svojih postav in svojih ureditev. Temelji sveta so  
se prelomili, pretrgali, vse je na vagi in ves svet je  
udarjen z nestalnostjo in nemir.

Vsi narodi in sloji se sklicujejo na pravice in pra-  
vičnost, kot bi govorili eni in isti jezik, a vendar drug  
druga ne razume. Nastal je strahoviti, ogromni in  
živi Babel. Današnje razmere dajejo pesimistom ne-  
izčrpno najtemnejšo snov, dočim se optimist lahko sa-  
mo še opira na razvoj človeštva.

Pred petsto leti je človek še prav malo vedel o pla-  
netu, ki mu ga je Bog dal za bivališče. Svet je bil sam  
sebi tuj in šele v 15. stoletju so začeli Evropejci meto-  
dično preiskovati svoj kontinent in so to v 19. stoletju  
tudi približno dovršili. Polagoma, korak za korakom  
so se spoznali kontinenti in ljudje in danes že imamo  
železniške proge ter telegrafске zveze kot živčevje veli-  
kega, enotnega svetovnega telesa. Naloga, ki ji človeštvo  
že štiristo let zavedno in nezavedno služi z vsemi sred-  
stvi, je enotnost zemlje in sveta. Do tega cilja in pri de-  
lu za to nalogo pa ni dosti simpatij in ljubezni. Vsi  
dosedanji narodni boji so se privedli do nepričakovanih  
zblizanj med rasami in narodi in tako bi se optimist  
lahko tudi tolažil, da je današnja doba zadnja, sicer  
strašna epoha pred boljšo bodočnostjo, pesimist pa bo  
tako vprašal: Kaj je pa bila dolgoletna svetovna voja-  
na? Zakaj pa tedaj ni človeštvo v brezprimerni strahoti  
in nesreči spoznalo sebe za eno telo in za eno dušo ter  
zaklicalo: »Samo sebe ranim, ubijam, sam sebi sem  
najhujši sovražnik! Nočem več!«

Svetovna vojna je razmetala in pomešala vse rase  
in narode. V stike so prišli ljudje, ki so poprej prav  
malo vedeli drug o drugem. Amerikanci, Avstralci, Azi-  
jati in Afrikanci najrazličnejših plemen so prišli v  
Evropo in ko je vojna nehala, so še mnogi ostali v Ev-  
ropi in pota med svetovnimi deli so postala nekako krat-  
ka ter so se vedno neprestano odprta in tako živahna,  
kakor nikdar poprej. Optimist bi rekel, da mora to po  
naravnem razvoju in po primerih iz preteklosti voditi  
do zblizanja in do prave človečanske zajednice celega  
sveta. Pesimist pa kaže na dogodke sedemletne povojne  
dobe, ko je med krajšimi in hitrejšimi ter zelo živahnimi  
zvezami med svetovnimi deli in med narodi na-  
sprotnje in sovraštvo tako globoko in veliko, kot še ni-  
kdar poprej ter meni, da se bo iz tega izcimilo še straš-  
nejše in obsežnejše svetovno divjanje in klanje in da  
bo lahko šele potem enkrat zopet nekaj novega na po-  
polnih razvalinah. — tgr

## Politične beležke.

Napačni pojmi. Zagrebška »Slobodna Tribuna«  
podčrtava sledeči del razgovora radikalskega prvaka  
g. Ljube Jovanoviča z »Obzor«-ovim poročevalcem:  
»Poročevalec je opozoril Ljubo Jovanoviča, da pripa-  
dajo dalmatinski poslanci po večini vladnim strankam,  
to je radikalom in radičevcem ter da se radi tega Dal-  
macija zanaša na izdatno državno pomoč. Gospod Lju-

ba Jovanovič je odvrnil: »Seveda, to je naravno. Dal-  
macija tudi s tem, da večina njenih poslancev podpira  
vlado, dokazuje, da je zavedna ter da je prišel čas nje,  
ne skorajšnje obnove. V kolikor se je doslej vsled med-  
sebojnega nesporazumljenja opustilo, v toliko se bo se-  
daj nadomestilo z združenimi močmi. Dalmacija z na-  
šim morjem bo prva občutila blagodejno novo politi-  
čno konstelacijo v naši državi.« Kakor se vidi, smatrata  
zagrebški poročevalec in g. Ljuba Jovanovič za čisto  
naravno in pravilno, da bi se morala vlada radi tega  
brigati za Dalmacijo, ker je večina dalmatinskih po-  
slancev na vladni strani. Z drugimi besedami se to reče,  
da ima vlada pravico zanemarjati in zapostavljati Dal-  
macijo brez ozira na njene potrebe in velike interese  
cele države, če večina dalmatinskih poslancev ni na  
vladni strani. Po tem napačnem razumevanju služi  
državni proračun in državna uprava v prvi vrsti vladi  
in ne narodu in državi. Če tako misli tudi g. Ljuba Jo-  
vanovič, kako še le potem mislijo Uzunovič, Janjič,  
Markovič in podobni radikali. — tgr

Čuden sporazum. Radičevi so napravili z radikali  
čuden sporazum, ki je potreben na vseh koncih in kra-  
jih raznega naknadnega sporazumevanja in po-  
pravljanja. Pred enim tednom se je govorilo, da bo na  
jesen vlada tako spremenjena, da bodo radikalni spo-  
razumaški ministri nekako pregledani in da bodo ne-  
kateri izmenjani z drugimi, ki so sporazumaški boljše  
vrste in višje šarže. Ob tej priliki se je pripovedovalo,  
da bo odstopil tudi sedanji notranji minister Maksimo-  
vič, o katerem je znano, da nasprotuje raznim radičev-  
skim zahtevam po spremembah na upravnih mestih.  
To govorjenje in pričakovanje je seveda čudno, ker je  
Radič sam rekel, da je minister Maksimovič bil in je  
tudi tak, kakoršen mora biti. Vesti o izmenjavi notra-  
njega ministra so se seveda kmalu izkazale kot neosno-  
vane. Sedaj se pa zopet pripoveduje, da je na neki mi-  
nistrski seji radikalna ministrska večina soglasno od-  
klonila vse radičeve predloge po spremembah na uprav-  
nih mestih. Pravijo, da Pašič noče nobenih sprememb  
in to bo tudi verjetno. Sedaj se sliši, da bo ali pa je že  
odpotoval znani Laza Markovič k Pašiču v francosko  
kopališče in da bo tam vse uredil. Radičevci čakajo na  
to in če ne bo Laza Markovič ničesar opravil, bodo pač  
čakali in čakali na druge poskuse sporazumevanja ali  
popravljanja sporazuma. — tgr

Novi Radičeva politika in hrvatsko ljudstvo. —  
»Hrvat« poroča, da je vodstvo Radičeve stranke poslalo  
v Rečico v okolici Karlovca, kjer je imel v dobi Davido-  
vičeve vlade Radič velik shod s celim svojim štabom,  
dva svoja poslanca, in sicer ne normalnim potom, ka-  
kor se priredi shod, ampak kar na slepo, na vedno do-  
bro obiskani sej. Poslanca sta začela govoriti sej-  
marski množici, a nista daleč prišla. Ljudje so odločno  
zahtevali, naj razloži najprej ves sporazum, ki ga je  
Radič sklenil z radikali. Eden od poslancev je v za-  
dregi izjavil, da pisanega sporazuma sploh ni, ter je  
skušal ljudi tolažiti, da bodo na jesen — katero ni po-  
vedal — imeli v Zagrebu hrvatsko vlado itd. Ljudje so  
ostali pri svoji zahtevi in slišali so se tudi ogorčeni kli-  
ci, da je treba take sporazumaše s kolom nagnati do  
Karlovca. Ogorčenje prebivalstva Rečice je razumljivo,  
ker je pod obznanje iz tega kraja najmanj po deset lju-  
di dnevno romalo v karlovske zapore. — tgr

Pašič »Evien les Baines«. V francoskem kopališču  
Evien les Baines se je poročevalec beograjskega »Vreme-  
na« razgovarjal s Pašičem. Pravijo, da je Pašič popolnoma  
okrevljal in poročevalec pravi, da tudi prav dobro izgleda.  
Mnogo šeta in gleda, kako drugi igrajo golf. Na vsak na-  
čin hoče napraviti utis človeka, ki samo počiva in se raz-  
vedruje. Novinarju je rekel: »Zmotili ste se, vsi Vaši kolegi  
gredo v Ženevo, Vi ste pa sem v kopališče zašli, kjer sem  
jaz izven vseh poslov.« — Novinar je pa imel priliko zve-  
deti, da dobiva Pašič vsak dan cele kupe brzojavne in dru-  
ge pošte ter da ni »izven posla.« — tgr

Pribečevičevi shodi po Dalmaciji. Samostojno-de-  
mokratiški listi pišejo na dolgo in na široko, kako sijaj-  
ne uspehe ima Svetozar Pribečevič pri svoji agitaciji po  
Dalmaciji. Davidovičev demokrat dr. Andjelinovič, ki je  
bil izvoljen v Dalmaciji, je pa Pribečevičeva agitacijo  
novinarjem takole opisal: »Potovanje Pribečeviča po  
Dalmaciji se ne more imenovati agitacijsko potovanje.  
V Dubrovniku je imel sestanek v zaprtem lokal. Ne  
vem, če se tak sestanek lahko imenuje shod, povem pa,  
da sem imel v enem tednu nad deset takih »shodov«. Splošno  
je znano, da število samostojno-demokratiških  
pristašev v Dubrovniku stalno pada. V Splitu je zbral  
Pribečevič 50 do 60 svojih pristašev. V Makarski je pa  
zboroval v jedilnici hotela »Jugoslavija«. V tej sobi je  
pa lahko največ 60 ljudi če stojijo, in to bo tudi popol-  
no število njegovih pristašev v celi občini. Nekako kon-  
ferenco je imel tudi v Kninu. Gospod Pribečevič se je v  
Dalmaciji gotovo dobro počutil, kot kopališčni gost, a  
takih političnih lavorik kot si jih je po Dalmaciji na-  
bral, bi si jaz nikdar ne želel. — Ta konstatacija je g.  
Pribečeviča silno vjezila. Beograjskemu listu »Vreme-  
ne« je takoj poslal popravek, kjer najprej očita g. Andjeli-  
noviču, da je bil v Dalmaciji izvoljen komaj z ostan-

kom. Svoj popravek pa konča takole: »Vidjela žaba,  
da konja potkivaju, pa i ona digla nogu!« — G. Pribe-  
čevič, ki hoče biti odličen politik, bi lahko pač malo  
lepše zavračal svoje nasprotnike. Posebno slabo mu pa  
pristoja, drugim očitati, kako so bili izvoljeni, ko danes  
samostojne demokrate bivši zavezniki-radikali obtožu-  
jejo, da so kradli volilne kroglice. — tgr

Radič kopira Pašiča. Radič se je odpeljal kot delegat  
k zasedanju Zveze narodov v Ženevo. Pred odhodom je  
Radič sklical posebno konferenco vodstva HSS. Na tej  
konferenci je Stipica odredil, da ga bodo na predsedniš-  
kem mestu v njegovi odsotnosti zastopali dr. Maček, dr.  
Košutič, inž. Košutič in Predavec. Po odredbi Radiča se  
morajo ravnokar imenovani gospodje sestati vsako nedeljo  
ter se posvetovati o notranje-strankarskih zadevah. Z ime-  
novanjem začasnih zastopnikov svoje vseomogočnosti je g.  
Radič popolnoma kopiral Pašiča, ki si je tudi za čas svo-  
jega bivanja v kopališčih odločil zastopnike s strogo od-  
merjenimi navodili.

Razdelitev dela naše ženevske delegacije na sekcije  
je določena takole: pravna sekcija: dr. Laza Markovič, dr.  
Milorad Stražnički; ekonomska sekcija: Avramovič in Stj.  
Radič; razorožitvena sekcija: dr. Ninčič in dr. Laza Marko-  
vič; budgetna sekcija: dr. Milutin Jovanovič; sekcija za so-  
cijalna vprašanja: dr. Krnjevič, Stjepan Radič in Avramo-  
vič; politična sekcija: dr. Jovanovič in dr. Stražnički.

## Po svetu.

Atentat na kralja Borisa. Iz Sofije so dospele do sedaj  
še nepotrjene vesti o novem atentatu na bolgarskega kra-  
lja Borisa. Kralj ni hotel pomilostiti 30 na smrt obsojenih  
zemljoradnikov; njihovi pristaši so zato iz maščevanja pod-  
kupili kuharja, da je zastupil juho, katero bi moral kralj  
jesti. Slučajno je bil atentat še pravočasno izdan in kuha-  
ru se ni načrt posrečil. Kuhar je pobegnil in dosedaj ga  
še niso našli. Ni še ugotovljeno, če odgovarja vest o tem  
atentatu na kralja Borisa resnici.

Madžarska politika in justica. Kakor že znano, je  
bil v Budimpešti obsojen na triletno ječo bivši minister  
Beniczky, ki je javno obdolžil državnega upravitelja  
Horthy-ja sokrivde zavratnega in tajnega umora dveh  
socialističnih novinarjev. Bivši minister Beniczky velja  
za enega od prvakov monarhistične madžarske stran-  
ke. Mož je bivši aktivni oficir in je toliko pošten, da ni  
mogel zamolčati zločinov. Beniczky pripada monarhi-  
stom, ki so organizirani kot stranka in so svojčas sode-  
lovali tudi na vladi. Člani sedanje vlade s Horthy-jem  
vred so seveda tudi monarhisti, a pri njih je to, da ni-  
majo poštenega človeka, kakor je Beniczky ter da so vsi  
organizirani in solidarni v zločinstvu. Ob razglasitvi  
krute in sramotne obsodbe se je jasno pokazalo, da je  
vladna stranka pridobila na svojo stran stranko legi-  
timistov, kateri pripada Beniczky in da je stranka svo-  
jega prvaka žrtvovala. Razprava se je vodila tajno,  
razsodba je bila tudi tajno razglašena, in celo zagovor-  
nik obsojenega ni pokazal ne vneme in ne poguma. —  
Beniczky je res prav tragična žrtev madžarskega reži-  
ma in tudi stranke, kateri pripada. Mož v to stranko  
pač ni spadal, s svojim poštenjem in s svojo odpornostjo  
proti zločinstvu bi moral stati čisto kje drugje. Za svoj  
smeli in pošten nastop bi imel iste posledice, ostala bi  
mu pa zavest, da je živel in delal med poštenjaki in da  
se je žrtvoval za dobro stvar. — tgr

Otvoritev VI. skupščine Zveze narodov. Dne 7. t. m.  
je bila otvorjena VI. skupščina Zveze narodov. Otvorit-  
veni govor je govoril francoski ministrski predsednik  
Painlevé, ki je podal pregled dela Zveze v minulemu letu  
ter ugotovil, da se Zveza narodov kljub svetovni krizi  
vedno bolj širi ter pridobiva na veljavi glede poglob-  
ljanja miru in konsolidacije. Painlevé je pozval v svo-  
jem govoru Nemčijo na vstop v Zvezo in izrazil upanje,  
da bo tudi Amerika pristopila k tej ligi miru. Na otvo-  
ritveni seji je bil izvoljen predsednikom delegat Ka-  
nade Dauourand. Delegati Male antante so se pred ot-  
voritvijo zasedanja zedinili, da bodo v Ženevi skupno  
nastopali glede vseh vprašanj, ki se tičejo držav Male  
antante. Za predsednika maloantantske komisije, ki bo  
razpravljala o poročilu pravniških strokovnjakov o  
varnostni pogodbi, je izvoljen naš zunanji minister dr.  
Ninčič. Kot zastopnika avstrijske republike sta dospela  
pred otvoritvijo prve seje v Ženevo kancler dr. Ramek  
in bivši avstrijski zunanji minister dr. Grünberger. Av-  
strija pričakuje od tokratnega zasedanja Zveze narodov  
zase velikih ter pomembnih koristi v gospodarskem ozi-  
ru. — Bolgarska delegacija pod vodstvom zunanjega  
ministra Kalfovasa trudi, da bi spravila pred ligo  
predvsem makedonsko vprašanje. — Rešitev mosulskega  
vprašanja, ki je bilo prvotno v ospredju dnevnega reda,  
so odgodili na nedoločen čas. Posebna komisija bo to  
vprašanje še enkrat proučila. Otvoritvene seje Zveze  
narodov so se udeležili zastopniki 56 držav.

Boji v Maroku. Ze precej časa čitamo po časopisju  
debelo tiskana naznanila, ki trobijo v svet vesti o veliki  
ofenzivi združenih Francozov in Spancev v Maroku.  
Francosko-špansko ofenzivo vodi maršal Pétain, in si-

cer se je začel naval na Abd-el-Krimove čete z morske strani na treh točkah. Pod zaščito topničarskega ognja 60 bojnih ladij, podmornic ter letal bi se bile morale izkrcati za ofenzivo določene čete. Španci so se udeležili tega novega pohoda proti Marokancem z 18 pehotnimi bataljoni in 6 topniškimi polki, a ravno ti so doživeli pri izkrcavanju tako poraz, da bo lahko usodepoln za celo ofenzivo. Španci so namreč izkrcali v bližini pristanišča Alhucemas 15 tisoč mož. Ta španska armada je zašla v marokansko zasedo in bila naravnost uničena. Vsa Špancem ter Francozom naklonjena časniška poročila govore o slabem izgledu te nove ofenzive, katere Marokanci niso samo parirali, ampak bo najbrž končala celo z zmago za Abd-el-Krima. Ako bo ta francosko španska ofenziva doživela polom, bodo mirovni pogoji Abd-el-Krima skoro gotovo sprejeti.

## Žrtve velekapitalizma.

V Parizu traja že dolge tedne štrajk bančnih uradnikov. Stavkajoče, katerih je veliko število, podpirajo razne organizacije manualnih in duševnih delavcev. Bančni uradniki nočejo odnehati, ampak hočejo izvojevati boj z vsemi sredstvi do popolne izpolnitve svojih zahtev. Te zahteve so gmotnega in socialnopravnega značaja.

Pariški bančni uradniki so se odločili za štrajk vsled nizkih plač in vsled negotovosti naporne, odgovorne in tako slabo plačane službe. Povodom manifestacij in demonstracij ter po raznih listih iznašajo strahovite slike in primere velekapitalističnega izkoriščanja. En sam upravni svetnik velike banke dobi na leto brez vsakega dela in brez vsake odgovornosti večjo nagrado kot znaša plača celega uradniškega osebja. Uradnik velebanke je pravi suženj — ne samo fizično, ampak tudi duševno. Velebankirji deklarirajo človeka-uradnika veliko nižje, kot pa kak stroj ali kako najnavadnejšo napravo v svojem podjetju. Na pisalni stroj, na denarno kaseto, na omaro, na mizo itd se skrbno pazi, vsaka naprava dobi vse, kar ji pripada in kar ji je potrebno, človeku-nameščencu pa dajejo sramotno nizko plačo, nalagajo mu veliko odgovornost, a pri tem še mora životariti v vednem strahu, da bo kar čez noč vržen na cesto z odpravnino, ki zadostuje komaj za nekaj tednov, ali pa tudi brez nje.

Vrhutega je pa tudi delo tako duhomorno, da pride človek po desetih letih iz bančne službe, ko ga postavijo na cesto, popolnoma ubit in izčrpan — sposoben samo za mehanično dosedanje delo, katero mu je pa navadno po odpustu iz ene banke povsod drugod zaprto. Bankir dela iz bančnega uslužbenca navadne stroje, številke, a nima do njih niti približno toliko obzirnosti, kot jo ima do stroja in do številke. Velebankirjem je človek-uslužbenec ničla. Revnemu uslužbencu bahato in izživajoče razkazuje svoje bogastvo in razkošje, milijone mu polaga v roke, za življenje mu je pa daje sramotno malenkost. Poleg tega se smatra bančnega uslužbenca še za skrajno sumljivo prikazen, katero je treba neprestano opazovati, da si ne bi prilastila tujega imetja.

Bančni uslužbenci potrjujejo pomisleke in obtožbe, da so njihovi gospodarji krivi vojne z Marokanci in Druzi. Velebankirji in velepodjetniki imajo pohlep po prirodnem bogastvu marokanske zemlje, domenili so se z nekaterimi vojaškimi veljaki in veščaki, in tako je prišlo do vojne, katere velike žrtve, težave in slabe posledice pa povzročitelji skrbno prikrivajo, da bi za vsako ceno zadostili svojemu pohlepu.

Stavkajoči nosijo po pariških ulicah plakate s svojimi zahtevami in s plamtečimi protesti. Eden od takih ogromnih sprevodov je nosil tudi napise »Slabo plačevati delo je zločin!« in »Starši, ne pustite svojih otrok v bančno službo!« — češ, stradali bodo, izpili jim bodo mozeg in kri ter potem izčrpane vrgli na cesto. Eden od pariških duhovitih pisateljev in publicistov je pa napisal žgočo satiro z naslovom »Starši, le pustite otroke v banko!« V banki je vse tako silno korektno! Plača je sicer majhna, a človek se navadi prav korektno stradanju. Korektni in bogati gospodje pa znajo tudi lepo svetovati, naj se človek napase in nasiti ob pogledu na bogastvo, ki ga vidi okrog sebe in katerega se celo s svojimi nevrednimi rokami dotika. Tudi jaz — pravi pisatelj — sem deset let služboval v banki. Silno lepo mi je bilo! Malo, čisto malo sem mislil in šele potem, ko sem se znašel zunaj, so se mi odprle široko oči. Starši, le pustite sinove v banke, če mogoče, hčerke tudi! Sijajno življenje v bankah jim bo prej ali slej odprlo oči, če ne vsem, vsaj mnogim, da bodo znali prav ceniti velekapitalistično gospodarstvo. — tgr

## Iz Slovenije.

**Povišanje duhovskih plač.** Po vseh časopisih se je zadnje dni bobnalo: »Povišanje duhovskih plač.« Res, če dobiš mesečno tako sijajno plačo, 160 dinarjev, pričakuješ nestrno povišanja, vsaj desetkratno. Prišlo je pa s 1. septembrom »ponižanje« na 67 dinarjev za cel mesec september, t. j. dnevno 2 dinarja 22 par. Še to naj R. . . . . P. . . . .

**Mesečni shod gg. duhovnikov III. reda** bode v sredo, dne 16. t. m., ob pol petih popoldne. — Vodstvo.

**Spremembe v minoritskem redu.** Od 1. do 3. sept. t. l. so se vršile pod predsedstvom generalnega ministra p. Alfonza Orliča provincialne volitve, ki so pokazale, tale rezultat: provincial p. Bonaventura Burčič, tajnik provincije p. Avgustin Cevla. Kustodi: p. Gabrijel Čevc iz Kamnika in p. Josip Miolin. Kustodijalni definitorji: p. Avgustin Negovetič in p. Ignac Alijanovič. Magister

za novice p. Ladislav Glavina, ravnatelj deškega sementišča v Ptujju je postal p. Ciril Sparožič. V Zagrebu je postal gvardijan p. Josip Milošević, v Splitu p. Vid Markovina (bivši gvardijan v Ptujju), v Šibeniku p. Marko Kraljevič, predstojnik v Petrovaradinu in tamonjski župnik p. Franc Miolin. V Ptujju pride za gvardijana pater Bernardin Polonijo. Župnik v Ptujju še ostane nadalje: p. Alfonz Svet, v št. Vidu pa p. Pius Vakselj.

**Novi zvon na Kalvariji pri Limbušu.** V nedeljo, 6. t. m. je bil slovesno ustolpichen tretji novi zvon za cerkveno na Kalvariji pri Limbušu. Cerkev ima sedaj 3 nove zvonove. Skupno s tretjim novim zvonom je bil v nedeljo blagoslovljen nov križev pot za kapelice.

**Nesrečna voznja.** Včeraj se je ponesrečil v bližini Fale posestnik Ivan Pečovnik. Peljal se je z vozom ter so se mu konji splasili. Padel je pod voz in kolesa so šla preko njega ter ga težko poškodovale. Zlomljenih mu je več reber in zadobil je tudi druge težke notranje poškodbe. Pečovnika je pripeljal mariborski rešilni oddelek v Maribor.

**Knjižnica Kat. prosvetnega društva v Celju** v hiši hotela »Beli volk« izposojuje knjige vsako nedeljo od 9. do 10. ure popoldne. S tem je zadoščeno željam in potrebam naših krščansko-socialnih organizacij v Celju. Knjige se izposojujejo vsakemu proti letni vpisnini 12 din. in za posamezno izposojeno knjigo 1 din. Zato opozarjamo na to knjižnico vse prijatelje lepega in dobrega čtiva, da se je radi in obilno poslužujejo.

**Shod naše stranke v Laškem.** V nedeljo, dne 6. sept. se je vršil po prvem sv. opravilu shod Slovenske ljudske stranke v pivnici. Shod je bil namenjen za predstoječe občinske volitve v občini Sv. Krištof. Shodu je predsedoval gospod Kozmus iz Slivnega. Govorili so dr. Ogriček, Deželak in Podreberšak. Demokrate bi bil rad zagovarjal Jazbinšek in Hude jame. Gliha vkup štrih!

## Dnevne novice.

**Kako nastajajo komunistični procesi.** Po Beogradu je nedavno raznašal delavec Andrija Pavlovič neke letake, o katerih trdi policija, da so nevarne komunistične vsebine. Do tega mnenja so pa prišli policaji najprej po okolnosti, da je Andrija Pavlovič brat komunističnega voditelja in bivšega poslanca Pavla Pavloviča, ki se nahaja sedaj nekje v inozemstvu. Andrijo Pavloviča so takoj zaprli in z njim vred še nekatere druge delavce, pri katerih so se našli taki letaki, odnosno od katerih se sumi, da so jih pomagali raznašati. Preiskava in policijska akcija pa zavzema vedno večji krog in tako so zaprli sedaj v Beogradu še bančnega uradnika Nastasa Petroviča. Zakaj? Zato, ker je prestavil knjigo Buharina, ruskega socialnega revolucionarja in politika »Teorija narodnega gospodarstva«, na srbski jezik. Nastas Petrovič je ta prevod dovršil že pred dolgimi meseci, zaplenilo se je pa šele sedaj okrog 4000 izvodov tega prevoda. Po naši državi je še precej drugih prevodov iz ruske in druge tuje socialistične literature. Ali bodo prišli tudi ti prevajalci v zapor? Če bo šlo tako naprej, potem je treba vprašati, kaj se zgodi končno z gospodom Pašičem, ki v svojih mladih letih ruskega revolucionarja Buharina sicer ni prevajal, pač pa se je s še hujšim ruskim revolucionarjem Bakuninom osebno spoznal in od njega učil. — tgr

**Komit Jovan Brlo.** Nedavno so na bolgarskih tleh, nedaleč od naše meje našli mrtvega zloglasnega komita Jovana Brlo. Po nekaterih listih se je poročalo, da je pripadal od neznanih storilcev umorjeni komitski vojvoda k federalistični makedonski struji. Potemtakem bi bil Jovan Brlo nasprotnik sedanje bolgarske vlade, res je pa ravno nasprotno. Bil je eden od onih makedonskih komitov, ki hočejo celo Makedonijo priključiti Bolgariji in prejemajo za to tudi veliko podporo od sedanjega bolgarskega režima, dočim so bili v najostrejšem nasprotju s prejšnjo Stambolijskijevom zemljoradniško vlado. Avtonomistični ali federalistični Makedonci pa zahtevajo samostojno Makedonijo ter odklanjajo bolgarsko nadoblast ravno tako, kakor jugoslovansko in grško. Vodja avtonomističnih Makedoncev je bil n. pr. Todor Panica, katerega je na Dunaju ustrelila od sedanjega bolgarske vlade in od bolgarofilskih makedonskih komitov najeta morilka. Jovan Brlo je bil rojen leta 1873 v vasi Gomnji Balvan, okraj Štip v tedanji turški Makedoniji. Leta 1894 se je prvič udeležil z bolgarskimi vstaši boja proti Turkom. Ker je pa na svojo roko plenil, ga je vojvoda ustašev nagnal iz čete. Leta 1906 se je Brlo pridružil Todoru Aleksandrovi in je pod njegovim vrhovnim poveljstvom postal komitski vojvoda štiškega okrožja. Med vojno Srbov z Bolgari po srbski zmagi ob Bregalnici je Brlo zbežal v Bolgarijo. Med svetovno vojno se je pa vrnil v Štip in tam je do leta 1918 počenjal strašne zločine nad Srbi, najprej nad zastalimi vojaki srbske umikajoče se armade, potem pa tudi nad civilnim prebivalstvom. Po vojni je organiziral in vodil večino roparskih in razbojniških napadov na našem ozemlju. Naše ljudi, ki niso hoteli izpolniti njegovih navodil, je kratkoma pobijal. Naša uprava je zagrešila tudi mnogo usodnih napak, ko ljudem ni znala, ali pa ni mogla dati varstva, a je kruto kaznovala tudi one, ki so bili prisiljeni pomagati hajduku Brli ali pa so bili celo po nedolžnem od političnih nasprotikov osumljeni in obdolženi kot njegovi pomočniki. Spori, strasti in zavisti, ki razdirajo makedonske komitske vrste, so končno rešili naše južne kraje strašnega razbojnika. Kakor Todor Aleksandrova, tako je tudi komita Jovana Brlo usmrtilo komitsko orožje. Brlo je že šesti komitski vojvoda, ki je postal žrtev komitskih sporov. — tgr

**Najlepšo ulico nameravajo prekrstiti na Radičevu ime.** Časopisje javlja iz Sarajeva, da se ukvarja najvišja gospoda pri mestnem komisarijatu z načrtom: prekrstiti eno najlepših sarajevskih ulic na ime Stjepana Radiča.

**Nova franjevska provincija v Beogradu.** Zajedno s konkordatom se dela v Rimu tudi na to, da se slavonski franjevski samostani odcepijo od onih na Hrvatskem in da se organizira za Slavonijo ter Vojvodino franjevska provincija s sedežem v Beogradu, kjer bi se naj zgradila tudi samostan. Iz te nove provincije bi se rekrutiralo svečeništvo za beograjsko nadškofijo. Beograjski nadškof dr. Rodič je sam franjevec in ne more na drug način dobiti duhovniškega pomladka, kakor ravno z osnovanjem nove franjevske provincije.

**Prva železniška nesreča na novi lički železnici.** Dne 5. t. m. se je pripetila pri postaji Dirniša na novi lički progi prva železniška nesreča, trčila sta skupaj osebni in tovorni vlak. Ker sta vozila oba vlaka zelo počasi, nesreča ni bogzna kaj in ni nobene človeške žrtve. Glavni vzrok te nesreče je pač pomanjkanje železniškega osebja in ker je ta proga preveč natrpana z vagoni in lokomotivami.

**Beograjska justica.** V Beogradu se je vršila te dni zelo zanimiva razprava proti Radenu Petroviču, ki je bil obtožen uboja, bigamije in potvoritve. Petrovič je namreč falsificiral občinsko potrdilo, češ, da je samec, a je bil v resnici oženjen, ni bil ločen od prve žene in se je oženil z drugo. V prepiru je ubil svojo drugo ženo Milico, jo zakopal pod deske v hiši in potegnil na ta prostor svojo posteljo, na kateri je mirno spal. Petrovič se je izgovarjal, da je ženo ubil v trenutku razburjenja, ker sicer je žensko ljubil nad vse. Sodišče je obsodilo Petroviča radi uboja na 10 let robije, radi bigamije na 2 leti zopora, radi potvorbe javne listine na en mesec.

**Vihar odnesel vojaške šotore.** V Črni gori so celo poletje trpeli radi suše. Sedaj na jesen pa razsaja po Črni gori neurje z naliivi ter viharji. Tako je na primer te dni v bližini Kruševca pri Podgorici zadel vihar na vojaško taborišče ter se zagnal v šotore. Šotori so se naenkrat dvignili v zrak in vihar jih je odnesel 400 do 500 metrov od taborišča. Burja je zgrabila tudi en zaboj, v katerem se je nahajal arhiv, ga odnesla pol km daleč in med potjo so odfrčale listine bogzna kam.

**Boji s komiti.** Bolgarski komiti še neprestano vpadajo v Makedonijo. V okraju Kočana se je prikradla močna komitska banda čez gorovje Demir kapu preko meje. Naši orožniški oddelki so izvedeli za skrivališče komitov ter takoj pričeli s preganjanjem. V nekem gozdu so trčili ob komitsko četo ter jo obkolili. Vnel se je srdit boj, v katerem so imeli orožniki in komiti občutne izgube. 14 komitov je obležalo mrtvih; med temi sta bila neki sofijski advokat in neki bolgarski aktivni oficir. Pet komitov, večinoma dijakov, je bilo ujetih.

**Eksploatacija gozdov pri Boki Kotorski.** Osnovala se je posebna delniška družba, ki se bo lotila eksploatacije velikanskih gozdov krog Boke Kotske, ki se raztezajo 20 km proč od luke. Izsekavati se bo začel gozd v obsegu 600 kvadratnih kilometrov. Te šume so porašene največ s hrasti, lavoriko in jelkami. Sedaj že gradijo žage, žično železnico in skoro bodo začeli tudi trasirati ozkotirno železnico ter posebno pristanišče v Risnu.

**Devetintrideset hiš zgorelo.** V vasi Mačkovac na velikem otoku v Muri je izbruhnil te dni velikanski požar, ki je upepelil 39 hiš in gospodarskih poslopij. Ogenj je zanetil sedemletni otrok, ki se je igral v bližini s slamo napolnjenega kozolca z užigalicami. Škoda je nepregledno velika, a žalibog samo do polovice krita z zavarovalnino.

**Znižanje železniških kart za 25 odstotkov.** Železniški minister je podpisal naredbo, po kateri se znižajo železniške tarife za potnike za 25 odstot. Prvotno je bilo javljeno znižanje za 30 odstot., a bomo zadovoljni tudi s 25 odstotki, ako bo ta naredba tudi res stopila v veljavo.

**Novo poštno znamke dobimo.** Poštno ministrstvo je odredilo, da dobimo nove poštno znamke. Načrti in risbe za nove znamke so že gotove in odposlane na Dunaj, kjer bodo izdelali klišee. Pred dnevi je odpotovala po stari navadi posebna jugoslovanska komisija strokovnjakov, ki bo nadzorovala izdelavo klišeev.

**Petrovič-Skrbinšek, Vozel.** Vaška igra v treh dejanjih. Oder, zbirka gledaliških iger 11. zvezek. V Ljubljani 1925. Založila tiskovna zadruga. Cena broš. 18 D, s poštnino 75 para več. Pravkar igrajo v ljubljanskem gledališču Petrovičevu komedijo Vozel. Zato bo izdaja Tiskovne zadruge dobrodošla obiskovalcem gledališča, kot tudi vsem podeželskim odrom, za katere je Petrovičeva igra kot ustvarjena. Za njeno uprizoritev je potrebno le šest oseb.

**Dijakom in staršem** priporočata Tiskarna sv. Cirila in nje podružnica v Aleksandrovi cesti št. 6 šolske knjige za vse šole kakor tudi svojo bogato zalogo vseh šolskih potrebščin. Podjetje se bo potrudilo za ceno, točno in solidno postrežbo. Ker je ob začetku šolskega leta navadno cenj. gg. dijake in njih starše, ki stanujejo v Mariboru, da se oskrbijo s knjigami in šolskimi potrebščinami že zdaj pred začetkom šolskega leta ter se na ta način pozneje izognejo dolgotrajnemu čakanju.

**»Budha«** čaj na ljubljanskem velesejmu, oglejti si H paviljon št. 461 do 465.

**Borza (Avala):** Zagreb devize: London 272 do 274, Newyork 55.86 do 56.46, Milan 224.10 do 226.50, Berlin 1331 do 1341, Zürich 1082 do 1092, Praga 165.80 do 167.80, Wien 7.88 in pol do 7.92 in pol, Amsterdam 2270 do 2290, Sofija 43 do 45, Valute: Dolar 55.17 in pol do 55.77 in pol, Lira 222.85 do 225.20, češka krona 162.75 do 164.75. — Zürich zaključni: Beograd 9.225, Pariz 24.30, London 25.13, Newyork 518.20, Milan 20.75, Prag

15.35, Wien 73.05, Budapest 0.00726, Berlin 123.30, Brüssel 23.05, Madrid 73.85, Amsterdam 208.50, Varšava

102.50, Bukarešt 2.55, Sofija 3.75, Atene 7.62. Tendence: nestalna.

## Delavski dan v Mariboru.

Kongres krščanskih socialistov, ki se je vršil dne 7. junija t. l. v Ljubljani, je pokazal potrebo pogostih splošnih delavskih kongresov, na katerih se delavski odposlanci posvetujejo o načelnih in praktičnih vprašanjih sodobnega delavskega pokreta. Taki kongresi, združeni s predavanji, ki delavcu širijo obzorje ter ga podrobneje uvajajo v delavsko gibanje, so potrebni za ustanovitev in graditev močnih delavskih organizacij, na katere se delavstvo upira v boju proti nekrščanskemu kapitalizmu in njegovim izrastkom. Obenem se pri takih zborovanjih seznanja delavstvo s programom kršč. socializma ter se mu predoči razlika med utopističnim komunizmom, materialističnim socializmom in res idealno zamišljenim, praktično izvedljivim krščanskim socializmom.

Strokovna in Prosvetna zveza sta priredili dne 7. in 8. t. m. tak delavski sestanek. Lepo število delavcev in delavk je oba dni poslušalo zanimiva predavanja, ki so bila v soboto namenjena predvsem kmetskemu delavstvu, v nedeljo pa splošno vsem delavcem. V soboto se je za to zbralo pri predavanjih največ viničarjev, kateri so kljub slabemu vremenu prihiteli na zborovanje iz bližine in daljne okolice Maribora.

Poslanec gospod Zebot je predaval o viničarskem vprašanju. Orisal je v kratkih potezih zgodovino viničarskega stanu ter bedo in nadloge, ki tarejo viničarje danes. Gospod Stabej je predaval nato o delavski zakonodaji. Navedel je zakone, s katerimi skuša država urediti položaj delavca ter potrebo novih zakonov, ki bodo rešili socialno vprašanje. Tajnik Strokovne zveze g. Semenčič je predaval o praktični izvedbi organizacije.

Zvečer se je vršil v dvorani Zadrugne gospodarske banke pozdravni večer. Poleg prirediteljev in gostov, ki so napolnili dvorano, so se udeležili pozdravnega večera tudi dr. Korošec, župan dr. Leskovar, poslanec Zebot, zastopniki duhovščine itd. Goste je pozdravil g. dr. Vebler. Nato je pozdravil delavstvo dr. Korošec ter v daljšem govoru orisal uspehe, katere je doseglo krščansko socialno gibanje drugod. Govorili so še gospod župan dr. Leskovar, zastopnik Prosvetne zveze g. profesor Iv. Prijatelj in drugi. V dvorani se je razvilo prav domaće, pristrčno razpoloženje, katerega je še pospeševala izborna godba orkestra Ljudskega odra.

V torek ob 10. uri predpolodne se je pričelo v dvorani Gospodarske banke glavno zborovanje. Nad 600 oseb je napolnilo dvorano. Kot prvi govornik je burno pozdravljen nastopil vodja slovenskega naroda dr. Korošec. V krasno zasnovanem, skoro poldrugo uro trajajočem govoru je razložil pomen in cilj delavske stanovske kulture. Povdarjal je v glavnem sledeče misli: Kultura delavstva mora biti stanovska in ustvariti si je mora delavstvo samo. Razodeva se v stanovski zavesti, v običajih, obleki, v verskem življenju itd. Središče, iz katerega mora izhajati delavska kultura, mora biti dom, družina. — Izvajanja svojega voditelja so sprejeli poslušalci z živahnim odobravanjem.

Zatem je govoril g. dr. Vebler o delavski družini in delavskem domu. Delavstvu se čestokrat očita brezdomnost. To je mnogokrat upravičeno, ker se vez med delavcem in domom čisto zrahlja in pretrga; delavec postane tako slepo orodje v rokah kapitalistov. Delavcu je potreben najprej dom, v katerem bo lahko živel srečno družinsko življenje. Države, občine in zasebne organizacije morajo preskrbeti delavcem po možnosti enodružinske domove z vrtovi ter pospeševati stavbeno gibanje. Tudi njegova izvajanja so bila sprejeta z živahnim odobravanjem. Naslednja dva referata: »Delodajalec in delavec ter delovno občestvo« in »Strokovna organizacija in zadrugništvo«, sta odpadla, ker sta bila predavatelja gg. Terseglav in dr. Gosar zadržana.

Popoldne se je zborovanje nadaljevalo. Udeležili so se ga po večini samo delavski zastopniki in voditelji iz vseh krajev štajerske, tako, da je bila udeležba slabša, nego dopoldan.

O delavskih voditeljih je govoril gospod tajnik SLS Marko Kranjc. Njegova izvajanja so bila posebno zanimiva, ker je načel prevažno vprašanje delavskih voditeljev. Brez voditeljev je delavstvo brezpomembna masa. Delavstvo išče pravih voditeljev, ki ga uče spoštovati delavski stan, ga ljubiti kot lastno družino. Voditelj mora imeti za to poklic in prave kreposti, predvsem nesebičnost, ljubezen, požrtvovalnost in zvestobo. Glavna naloga delavskega voditelja je, da skrbi za pomočnike, ki vršijo po posameznih obratih potrebno agitatorično in organizatorsko delo. Majhni krožki 10 do 12 takih pomočnikov naj se ustvarijo povsod v obratih.

Dr. Jeraj je imel zaključno predavanje ter govoril o delavski prosveti. Težišče vsega dela mora biti prosveta — izobrazba. Boj med kapitalom in delavstvom se boje z duhom in delavec se mora za ta boj usposobiti z

izobrazbo, ki pa mora biti globoka, v dušo segajoča, ne pa površna. Iz delavca se mora vzgojiti poštenega človeka. Cilj delav. prosvete mora biti to, kar je že v delavcu, čistiti, razvijati, dvigati. Podal je način, kako treba prosveto med delavstvom širiti ter tako podreti most, ki je delavca, kot človeka druge vrste tiščal k tlom, ter ga vpeljati v celotno življenje naroda. Prirejati je treba pedagoške in izobraževalne tečaje za delavske voditelje, posebno za strokovne tajnike, neke vrste delavske visoke šole, kjer bodo udeleženci praktično doživljali narodni etos ter ga prenašali potem v široke delavske vrste.

Po govoru dr. Jeraja se je razvila živahna debata o potrebi delavske izobrazbe, o načinu in metodiki izobraževalnega dela in o resolucijah, predlaganih k posameznim referatom. Resolucije so bile z nekaterimi dodatki, predlaganimi tekom debate, soglasno sprejete, na kar so se zborovalci razšli v zavesti, da je z delavskim dnem na počil za krščansko-socialno gibanje novi čas, poln resnega dela in uspehov.

### REŠOLUCIJE, SPREJETE NA DELAVSKEM DNEVU V MARIBORU.

#### Delavska stanovska kultura.

1. Delavski stan si mora sam ustvariti delavsko stanovsko kulturo.
2. Dasi ravno naj bo delavska stanovska kultura v glavnem vsemu delavstvu skupna, vendar pa bodo v posameznih delavskih strokah razlike.
3. Delavska stanovska kultura se razodeva v stanovski zavesti, vzgoji in šoli, v posebnem stanovskem verskem življenju, stanovskem karitativnem delovanju, stanovski obleki, stanovanju in šegah.
4. Delavska stanovska kultura tvori s kulturo drugih stanov občestveno, ljudsko kulturo.

#### Delavski voditelji.

Napredek delavskega stanu je pred vsem odvisen od dobrih delavskih voditeljev, ki morajo izhajati iz delavstva samega. Za vzgojo delavskih voditeljev naj JSZ pri vsaki svoji skupini organizira ožje krožke in k sodelovanju pritegne izobraženstvo.

#### Strokovna organizacija.

Posebno važne za stanovsko kulturo delavstva so strokovne organizacije. Njihova naloga pa ni, da podpirajo samo gnotno stališče delavcev, temveč tudi kulturno. Dvig splošne naobrazbe šele omogoči trajno stanovsko osamosvojitve delavstva.

#### Delavska prosveta.

Delavska prosveta naj obsega splošno in strokovno znanje, ki mu naj služijo prosvetne in strokovne knjižnice. Goji se naj pred vsem iz delavskih krogov zajeta literatura in umetnost, socialna in gospodarska izobrazba, družinska in državljanska vzgoja.

#### Delavno občestvo.

Med delodajalcem in delavstvom ne sme vladati razredni boj, nezaupanje, temveč zavedati se morata, da bosta dosegla prosperiteto, ako gojita delavno občestvo, vzajemnost in medsebojno zaupanje. Delodajalec mora videti v delavcu sebi enakovrednega, ki ima neumrjočo dušo. Delavec pa ne sme videti v delodajalcu svojega sovražnika, marveč mora znati ceniti odgovornost podjetniške delavnosti in njihovo gospodarsko važnost za družbo.

Cilj delovnega občestva je življenjsko občestvo. Delodajalec in delavec se morata znajti pri skupnem življenju in čustvovanju in delu v župnijski cerkvi, društvu, občini, v karitativnem delu in v ljudskem življenju sploh.

Prosvetni zvezi, kot splošni izobraževalni organizaciji slovenskega ljudstva, in stanovskim organizacijam se naroča, da vsako z vso svojo močjo in z vsemi razpoložljivimi sredstvi širi duh krščanske pravičnosti, stanovske vzajemnosti in občestvo med vsemi stanovi.

#### Delavska družina in dom.

1. Obnova delavske družinske kulture se mora izvršiti v izobrazbi delavskega očeta, delavske matere, v primerni delavski vzgoji otrok ter posebnosti stanovanja.

2. Delavsko družinsko izobrazbo morajo podpirati cerkev in šola, država in občina, strokovne organizacije in prosvetna društva. Šola se naj ozira na stanju primerno izobrazbo delavske mladine ter naj postane kot delovna šola središče ljudske izobrazbe.

3. Država, občine in zasebna društva naj poskrbijo za zdrava, primerna stanovanja, po možnosti v enodružinskih in dvodružinskih hišah z vrtovi. Z vsemi sredstvi se naj pospešuje stavbeno gibanje s sodelovanjem državne oblasti, občine ter zasebne dobroteljske. Skrb za zdrava stanovanja naj postane središče občinske politike.

Salonski orkester Ljudskega odra v Mariboru se bo izpopolnil in lahko se še priglasijo vsi, ki že obvladajo kak godbeni instrument, kakor: klavir, harmonij, gosli, flauto in tudi druge instrumente na pihala. Prijava je lahko osebna ali pismena. Vsa potrebna pojasnila se dobijo v pisarni Prosvetne zveze, Aleksandrova cesta 6-I. med 16. in 17. uro.

**Ljudski oder v Mariboru.** Redni sestanek članstva je v četrtek, dne 10. septembra t. l. ob 19. uri v sobi Koroška cesta 1. Dnevni red: čitanje zapisnika, predavanje in objava delovnega načrta. Pridite vsi točno! — Tajnik.

Uprava Ljudskega odra v Mariboru vabi vse dame in gospode, ki čutijo v sebi nekoliko igralskega poklica in ki hočejo dati temu notranjemu hotenju viden izraz na odru v svojih nastopih, da se prijavijo ali osebno ali pismeno v pisarni Prosvetne zveze v Mariboru, Aleksandrova cesta 6 I. (palača Zadrugne gospodarske banke). Vsi, ki se oglašajo vsaj do 1. oktobra t. l., imajo dano možnost, da lahko nastopajo že v prvi polovici jesenske sezone. Vse potrebne informacije daje dnevno med 16. in 17. uro član uprave Ljudskega odra v pisarni Prosvetne zveze v Mariboru.

Krščanska ženska zveza priredi dne 19. t. m. romanje v Ruše, kakor je bilo že objavljeno. Zbirališče pri M. M. M. Vsa društva pridite z zastavami pravočasno, odhod točno ob 5. uri zjutraj. Ob prihodu v Ruše bo tiha sv. maša s skupnim sv. obhajilom. Člani in članice, možje, in fantje, udeležite se v obilnem številu, vse, prav vse, vljudno vabi odbor. V slučaju slabega vremena izostane romanje.

Neprevidna vožnja motociklistov je že večkrat zahtevala žrtve. Včeraj dopoldne se je pripetila nesreča na Kralja Petra trgu, kjer sta trčila dva motociklista v najhujšem diru skupaj. Enemu je bila sreča mila ter je odnesel zdravo kožo in nepoškodovan motor iz trčenja, drugi, neki Henrik Studenčnik, pa je padel ter se težko poškodoval. Dobil je poškodbe na glavi in na nogah. Prepeljati so ga morali v bolnišnico.

Požar na Pobrežju pri Mariboru. V nedeljo, dne 6. t. m. popoldne ob pol 5. uri, je pri najlepšem dnevu nenadoma nastal požar v gospodarskem poslopu posestnika Jakob Plemenitaša na Cesti na Brezje 70. Domači in sosede so hitro udušili ogenj in lokalizirali požar na samo gospodarsko poslopje, še predno je prispela domača požarna bramba, katera je še izvršila potrebna varnostna dela. G. Plemenitaš utrpi precejšnjo škodo. (Kako je požar na-

## LISTEK.

### Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

Francu so stopile solze v oči. »Neumnež sem«, je rekel. »Kaj hočete, da vam rečem?«

Pedraglio je vprašal Luizo, kam za vraga je vtaknila steklenico. Luiza se je nasmehnila, šla ven in se takoj vrnila z vinom in s kozarci.

»Na zdravje grofa Cavourja!« je rekel Pedraglio tiho. Vsi so dvignili kozarce in ponovili: »Na zdravje grofa Cavourja!« Nato so pili; tudi Luiza, ki ni sicer nikoli pila.

Pedraglio si je vnovič nalil in vstal.

»Živijo vojna!« je rekel.

Ostali trije so se dvignili navdušeni in prijel molče za kozarce. Preveč so bili ginjeni, da bi mogli govoriti.

»Vsi moramo iti!« je rekel Pedraglio.

»Vsi!« je ponovil Franco. Luiza ga je navdušeno poljubila na rame. Njen mož jo je prijel z obema rokama za glavo in jo poljubil na lase.

Eno okno proti jezeru je bilo odprto. V tišini, ki je nastala po poljubu, so se začuli enakomerni udarci vesel.

»Finančna straža«, je zamrmral Franco. V tem, ko je plul čoln finančne straže pod oknom, je rekel Pedraglio »proklete svinje!« tako glasno, da so ostali »pste« zasepetali. Čoln se je oddaljil. Franco je pogledal skozi okno.

Bilo je hladno. Luna je zahajala za gorovje Corona ter vlekla preko jezera dolg pozlačen pas. Kakšen čuden občutek je vzbujalo opazovanje te tihe samote z mislijo na bližnjo veliko vojno. Zdelo se je, ko da temno in otožno gorovje misli na grozno prihodnost. Franco je zaprl okno in okoli mize se je znova začel tih razgovor. Vsak je izrazil svoje mnenje o bodočih dogodkih. Vsi so govorili o tem kakor o drami, katere rokopis je gotov do zadnjega verza, s pikami in z vejicami, na pisalniku grofa Cavourja. V., bonapartist, je jasno videl, da namerava Napoleon maščevati strica na ta način, da bo podrl člane Svete zveze drugega za drugim; danes Rusijo, jutri Avstrijo. Franco pa, ki cesarju ni nič zaupal, je pripisoval sardsko zvezo dobri volji Anglije. Priznal pa je, da bo Avstrija, kakor hitro bo ta zveza proglašena, žrtvovala svoje koristi načelom in sovrastvu ter se zvezala z Rusijo. Tako bo Napoleon prisiljen, da se bo moral bojevati zoper njo.

## Iz Maribora.

Shod SLS v Splavarski ulici. Včeraj na praznik je bil za 8. uro zjutraj sklican shod SLS somišljenikov iz Maribora v Anderlevo dvorano v Splavarski ulici. Zborovanju je prisostvovalo več nego 200 naših pristašev, ki so pritrjevalno sledili izvajanju dr. Korošca in mariborskega poslanca Zebota.

Izobraževalni tečaji Ljudske univerze v Mariboru so otvorijo okrog 20. t. m. Otvorijo se tečaji iz slovenščine, matematike, fizike, zgodovine in zemljepisja (začetni in nadaljevalni). Iz francoščine, nemščine, kemije, prirodoznanja, risanja in stenografije se otvorijo tečaji za začetnike. Tečaj iz srbohrvaščine se nadaljuje. Če se prihlasi dovolj udeležencev, se otvori tudi tečaj iz glasbe. Predavanja bodo od 19. ure dalje. Udeleženci se naj priglasijo dne 10. ali 11. t. m. od 19. do 21. ure v gledališkem poslopu (I. nadstropje). Priglasijo se tudi lahko pismeno na naslov dr. A. Pečovnik, profesor, Maribor, Vrazova ulica 2. V pismu naj navedejo tečaj — predmet, — ki ga hočejo obiskovati.

»Čujte«, je rekla njegova žena, »jaz pa se bojim, da se bo postavila Avstrija na stran Piemonta.«

»Nemogoče«, je rekel odvetnik. Franco se je ustrašil in občudoval ostroumno pripombo. Pedraglio pa je vzkliknil:

»Oh, ne, preveliki osli so, da bi začeli tako vojno!« Ta razlog se jim je zdel odločilen, in nihče ni več mislil na to, razen Luize. Začeli so se razgovarjati o načrtih za boje in upore. Tu pa se niso mogli zediniti. V. je poznal ljudstvo in gorovje jezera Como, kakor mogoče nihče drugi, od Colica pa do Coma in Lecea. In povsodi ob jezeru, v Val-Menaggio, v Val-Intevi, v Valsassini, v Tre Pievi je imel udane ljudi, ki bi bili pripravljeni se boriti celo z rokami na migljaj »gospoda odvetnika«. On in Franco sta bila mnenja, da bi bilo koristno vsakršno uporno gibanje, ki bi moglo odvrniti, četudi najmanjši del avstrijske sile. Luiza in Pedraglio pa sta bila mnenja, da morajo vsi sposobni možje povečati piemontske čete. »Upor homo napravile me žene«, je rekla Luiza s svojo šaljivo resnobo. »Kar se mene tiče, bom vrgla Carlascio v jezero.«

Še vedno so govorili tiho, z neko električnostjo v telesu, ki jim je sijala iz oči in jim razburjala živce. Uživali so nad tem, da so govorili tiho pri zaprtih vratih in oknih, nad nevarnostjo, da so imeli tisto pismo, uživali so nad žarečim življenjem, ki so ga čutili v krvi, opojnimi besedami, h katerimi so se vsak trenutek vračali: Piemont, vojna, Cavour, vojvoda iz Genove, Viktor Emanuel, topovi, strelci.

»Veste, koliko je ura?« je rekel Pedraglio, ko je pogledal na uro. »Pol ene! Pojdimo spat.«

Luiza je šla ven po sveče, jih prižgala in obstala. Ker ni nihče vstal, je tudi ona zopet sedla. Celo Pedraglio je minilo veselje, da bi šel spat, ko je videl prižgane sveče.

»Lepo kraljestvo!« je rekel.

»Piemont«, je rekel Franco. »Lombardija — Venecija, Parma in Modena.

»In poslanstva?« je rekel V.

Nov pogovor. Vsi bi radi imeli poslanstva, posebno odvetnik in Luiza. Toda Franco in Pedraglio se jih nista upala dotakniti, bala sta se, da bi naletela na težkoče. Tako so se razgreli, da je opomnil veseli Pedraglio svoje tovariše, naj »tiho kričijo!« Tedaj je V. predlagal, da bi šli spat. Vzel je svečo v roko, a ni vstal.

»Za vraga!« je rekel, in ni vedel ali je to sklep ali uvod za nov razgovor. In v resnici bi zelo rad govoril in slišal govoriti, a ni vedel, kaj naj bi novega rekel. »Res, za vraga!« je vzkliknil Franco, ki se je nahajal v istem stanju. Sledil je dolg molk. Končno je rekel Pedraglio: »Torej?« in se dvignil.

»Gremo?« je rekla Luiza in prva vstala.

»In ime?« je vprašal odvetnik. Vsi so obstali. »Kakšno ime?« »Ime novega kraljestva.« Franco je takoj odložil svečo. »Dobro!« je rekel, »ime!« Kakor da se mora ta stvar rešiti, predno gredo spat. Nov razgovor. Piemont? Cisalpino? Gornja Italija? Italija?

Tudi Luiza je odložila svečo, in Pedraglio je storil isto, ker drugi niso hoteli iti preko njegove Italije. Ker pa se je debata preveč razvlekla, je zopet vzel svečo in tekel proč s klici: »Italija, Italija, Italija, Italija!« ne da bi poslušal klice »pste« ostalih, ki so mu sledili po

\*) Poslanstva (legazioni) so bila štiri mesta: Bologna, Ferrara, Imola in Ravenna s svojimi pokrajinami.

prstih. Še enkrat so se vsi ustavili pod stopnjicami, po katerih bi morala iti Pedraglio in odvetnik spat, ter si želeli lahko noč. Luiza je vstopila v sosednjo spalnico; Franco pa je še počakal, da bi videl prijatelje gori iti. »Hoj!« je nenadoma zaklical. Hotel je govoriti z njimi kar od spodaj, nato pa je mislil, da je bolje, če se jim približa. »In če izgubimo?« je zašepetal.

Odvetnik se je zadovoljil z zaničljivim »oh!«, Pedraglio pa se je obrnil in kakor hijena zagrabil Franca za vrat. Med smehom sta se borila na stopnjišču in nato »z Bogom!« Pedraglio je stekel navzgor, Franco pa »z naglimi koraki navzdol.

Njegova žena ga je čakala sredi sobe in se ozirala k vratom. Ko je videla, da je vstopil, mu je šla resno nasproti ter ga tesno objela. In ko se je po nekoliko trenutkih hotel nežno izviti iz njenega objema, ga je vnovič molče še tesneje objela. Tedaj jo je Franco razumel. Pravitako ga je sedaj objela, kakor ga je preje navdušeno poljubila, ko so govorili, da bodo šli vsi v vojno. Stisnil je njeni senci med svoji roki; jo poljubil in vnovič poljubil na lase ter nežno rekel: »Draga, pomisli, kako velika stvar bo nato, ta Italija!« »O, da!« je rekla. Dvignila je svoj obraz k moževemu obrazu in mu ponudila ustnice. Ni jokala, toda oči so bile nekoliko vlažne. Ti pogledi, ti poljubi tega strastnega in ponosnega bitja, so bili vredni par let življenja. Nikdar ni bila v svoji nežnosti napram njemu tako vdana!

»Tedaj«, je rekla, »ne bomo stali več v Valsoldi. Ti se boš moral udejstvovati kot državljani, kaj ne?«

»Da, da, gotovo!«

Z veliko vnemo sta se začela razgovarjati, eden kakor drugi, o tem, kaj bodo storili po vojni, kakor bi hotela odgnati misel na strašno možnost. Luiza si je razpletala lase in stopila k posteljici, da pogleda Marijo. Otrok se je mogoče malo preje vzbudil, vtaknil prstek v usta, ki mu je potem, ko je zopet zaspal, počasi zlezel ven. Sedaj je spala z odprtimi usti in s prstom na bradi.

»Pridi Franco«, je rekla njegova mati. Oba sta se sklonila nad posteljico. Marijin obrazek je bil nebeško nežen.

Mož in žena sta stala in jo molče gledala. Nato sta seganjena vzravnila in nista nadaljevala prekinjenega razgovora.

Ko sta bila v postelji in ugasnila luč, je zašepetala Luiza nad moževimi usti:

»Če bo prišel oni dan, boš ti šel; šla bom pa tudi jaz.«

In ni pustila, da bi odgovoril.

(Dalje prihodnjič.)

Iščem dekdico samo za podnevi za vsako opravilo. Vprašati: Maribor, Klavniška ulica 14 I. 432

Stanovanje s hrano želi starejši dijak s 1. oktobrom t. l. Najrajši sam in če mogoče v bližini Vinarske šole. Naslov v upravi. 430

## Dražbeni oklic.

V nedeljo, dne 13. septembra 1925, ob 3. uri popoldne se vrši na licu mesta v Peklu pri Poljčanah prostovoljna dražba, 10 minut od postaje Poljčane oddaljenega posestva v izmeri 27 oralov. Posestvo se bo prodalo skupaj ali pa tudi po posameznih parcelah. Pojasnila dale lastnik Anton Kobližek, tovarnar v Poljčanah.

Lepa kuhinjska oprema, belo barvana se po zelo ugodni ceni prodaja. Maribor, Dušanova ulica 2.

Mesečne sobe, cenene hiše, takojšnja vselitev, zamena stanovanj pri »Marstanu«, Maribor, Rotovski trg. 431

Svetovna panorama, Slov. ulica 15, nudi novost: krasno Norveško z romantičnimi zarekami (Fijordi) in planinskimi dolinami. 428

Vinotoč »Stajerska klet«, Maribor, podzemeljski prostori Narodnega doma. Belo in črno vino ter jabolčnik. Podzemeljsko kegljišče. Mrzla in topla jedila. Sprejemajo se abonenti na celodnevno hrano za 10 din. Vinotoč tudi čez ulico. Več sob za društva, klube, seje, sestanke in shode. Priporočata se Andrej in Mara Oset. 419, 4—1

Solske torbice, mape in jermeni za knjige, nahrbtniki, kakor tudi različni kovčki in torbice za potovanje priporočata Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova c. 13.

Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira znani Slager-Trio »Santo-Ledovski-Simek« od 21. do 1. ure in popoldne (pri lepem vremenu) od 17. do 19. ure.

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba s o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—I. 107

## Armin Ellinger

trgovina usnja in čevlarskih potrebščin

Kralja Petra trg 9. MARIBOR Kralja Petra trg 9.

Priporoča se

## Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

### Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 din., 75 cm veliki po 600 din., 80 cm veliki po 700 in 800 din., 90 cm veliki po 800 din., 100 cm veliki po 950 din. in po 1280 din., 120 cm veliki po 1700 din.

### Stenski križi

z leseno porobo (korpusom) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 din., 25 cm po 55 in 90 din., 30 cm po 77 in 100 din., 35 cm po 96 in 115 din., 40 cm po 140 din.

### Stenski križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 din.

### Stoječi križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 din. Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

## Razpis.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani oddaja

težaška in zidarska dela — betonska in železo-betonska dela — tesarska in krovna dela

za skupino hiš v Mariboru, ob Kralja Petra trgu.

Vsem interesentom — našim državljanom — so na vpogled načrti, pogoji in stroškovniki od 10. t. m. ob uradnih urah v pisarni Pokojninskega zavoda. Na željo se oddajo ti pripomočki interesentom proti povračilu nabavnih stroškov v uporabo.

Težaška, zidarska, betonska in železobetonska dela se oddajo skupno enemu podjetju. Tesarska in krovna dela se pa morejo oddati tudi deljeno na več podjetij.

Obvezne, s 100 din. kolekovane ponudbe se morajo vložiti pri Pokojninskem zavodu v Ljubljani, Gledališka ulica 8, najkasneje do 22. (dvainvajsetega) septembra t. l. opoldne. 429

V Ljubljani, dne 4. septembra 1925.

## Moške klobuke

najnovejših oblik, po najnižjih cenah kupite pri trditelju Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

Pozor!

## Dijaki! Starši!

TISKARNA SV. CIRILA v Mariboru, Koroška cesta števil. 5 in njena

PODRUZNICA v Mariboru, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo ima na razpolago:

### 1. vse šolske knjige

za gimnazijo, realko, učiteljske, trgovsko šolo, za meščanske in osnovne šole.

### 2. vse druge šolske potrebščine

kakor: risalne sklade, risalne deske, risala, risanke, risalni papir, zvezke, radirke, svinčnike, peresa, tuše, črnilo, rudečilo itd. — Cene zmerne. — Postrežba točna.

Za obilen obisk se priporoča senj, dijaštvu in staršem:

PODRUZNICA CIRILOVE TISKARNE, Aleksandrova cesta 6.

TISKARNA SV. CIRILA, Koroška cesta 5.